

حقوق ورزشی و ساعات درس تربیت بدنی در مدارس

اسکندر حسین پور، محسن وجدانی
کارشناس ارشد تربیت بدنی (دبیر تربیت بدنی)

مقرر در قانون هیچ مسئولیتی نخواهد داشت. مسئولیت در نگاه اول به مسئولیت مدنی و کیفری تقسیم می‌شود و مسئولیت مدنی، خود به دو بخش مسئولیت قراردادی و مسئولیت خارج از قرارداد تقسیم می‌شود. مسئولیت قراردادی، نوعی مسئولیت است که با عقد قرارداد بین افراد به وجود می‌آید، مثل الزام به تنظیم سند رسمی. اما در مسئولیت خارج از قرارداد، اساساً قراردادی وجود ندارد و منشأ مسئولیت، قانون است. از آنجا که بین اولیا یا دانش‌آموزان و دبیران قراردادی به مفهوم واقعی وجود ندارد، مسئولیت دبیران و مدیران از نوع مسئولیت خارج از قرارداد است و باید منشأ این مسئولیت را در قانون جست‌وجو کنیم. در این زمینه قانون مسئولیت مدنی، قانون مجازات اسلامی، آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌های وزارت آموزش و پرورش اهمیت ویژه‌ای دارند. در حال حاضر به علت رشد فرهنگی در زمینه ورزش، والدین حوادث ناشی از ورزش مدارس برای فرزندشان را طبیعی نمی‌پندارند. در حال

وقتی از دانش‌آموزی می‌خواهم هنگام عصبانیت به دوستش خطا نزنند در جواب می‌گویم: آقا بازی است دیگر هیچی نمی‌شود. می‌دود و به دوستش هنگام دریبل ضربه مهلکی می‌زند. این تفکری است که ما و جامعه به دانش‌آموزان داده‌ایم!

هدف مهم تربیت بدنی، خصوصاً در مدارس، برومندی، سلامتی، آموزش روحیه پهلوانی، جوانمردی، نشاط و دوری از بیماری‌های روانی است که نباید از جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی آن به سادگی گذشت. به خاطر اهمیت ورزش در زمان کنونی، برای حمایت از این فعالیت، قوانین خاصی در نظر گرفته شده است. در کشور عزیزمان ایران در سال ۱۳۵۲ به طور صریح در مورد صدمات ناشی از حوادث ورزشی قوانینی تصویب شده که بعد از انقلاب اسلامی هم در قانون مجازات عمومی تأیید شده است که به موجب آن قانون، در برخی موارد از امتیاز علل موجه استفاده می‌شود و شخص با رعایت شرایط

صدمه‌های دید، مسئول نیست. مثلاً فرض کنید به هنگام ضربه ناشی از این قبیل حوادث در مدارس است. مثلاً بچه‌ای که در استخر غرق می‌شود، والدینش اعلام شکایت می‌کنند. ناچی، سرناجی، مدیر ورزشگاه، همه احضار می‌شوند و به حبس و پرداخت دیه محکوم می‌شوند. موضوع شکایت، بستگی به میزان آگاهی و فرهنگ زیان دیده دارد و ما روزانه در مدارس کشور شاهد چنین برنامه‌هایی هستیم. امیدوارم این مطلب فرصتی برای اطلاع‌رسانی به همکاران، مدیران و دانش‌آموزان در راستای جلوگیری از حوادث در مدارس باشد.

حقوق ورزشی، مجموعه قواعد و مقررات حاکم بر امور ورزشی است. می‌توان گفت مهم‌ترین بخش حقوق ورزشی قواعد و مقررات مرتبط با ورزشکاران و حوادث ناشی از آن می‌باشد. به عبارتی، حقوق ورزشی مجموعه مقرراتی است که بر تمامی امور ورزش حاکم است، اعم از ورزشکاران، تماشاگران، ساختمان‌های ورزشی و تمامی کسانی که به نحوی در اجرای ورزش دخالت دارند. مهم‌ترین بخش حقوقی ورزش، قواعد مربوط به ورزشکاران و مسئولیت‌های ناشی از حوادث ورزشی است. عملیات ورزشی و حوادث ناشی از آن در صورتی مشمول علل موجه می‌شوند که عملیات در چارچوب مقررات ورزشی باشد، ولی اگر ورزشکار در حین عملیات ورزشی مرتکب خطایی شود که خلاف مقررات آن ورزش است و منتهی به قتل و ضرب و جرح شود، ورزشکار مجرم خواهد بود و طبق قانون مجازات خواهد شد. مثلاً اگر در بازی فوتبال، ورزشکاری توپ را به حریف بزند. (بدون هیچ قصدی) و حریف آسیب ببیند، ورزشکاری که این عمل را انجام داده مسئولیتی اعم از کیفری و مدنی نخواهد داشت.

حاضر، پرونده‌های زیادی در مراجع قضایی وجود دارد که ناشی از این قبیل حوادث در مدارس است. مثلاً بچه‌ای که در استخر غرق می‌شود، والدینش اعلام شکایت می‌کنند. ناچی، سرناجی، مدیر ورزشگاه، همه احضار می‌شوند و به حبس و پرداخت دیه محکوم می‌شوند. موضوع شکایت، بستگی به میزان آگاهی و فرهنگ زیان دیده دارد و ما روزانه در مدارس کشور شاهد چنین برنامه‌هایی هستیم. امیدوارم این مطلب فرصتی برای اطلاع‌رسانی به همکاران، مدیران و دانش‌آموزان در راستای جلوگیری از حوادث در مدارس باشد.

حقوق ورزشی، مجموعه قواعد و مقررات حاکم بر امور ورزشی است. می‌توان گفت مهم‌ترین بخش حقوق ورزشی قواعد و مقررات مرتبط با ورزشکاران و حوادث ناشی از آن می‌باشد. به عبارتی، حقوق ورزشی مجموعه مقرراتی است که بر تمامی امور ورزش حاکم است، اعم از ورزشکاران، تماشاگران، ساختمان‌های ورزشی و تمامی کسانی که به نحوی در اجرای ورزش دخالت دارند. مهم‌ترین بخش حقوقی ورزش، قواعد مربوط به ورزشکاران و مسئولیت‌های ناشی از حوادث ورزشی است. عملیات ورزشی و حوادث ناشی از آن در صورتی مشمول علل موجه می‌شوند که عملیات در چارچوب مقررات ورزشی باشد، ولی اگر ورزشکار در حین عملیات ورزشی مرتکب خطایی شود که خلاف مقررات آن ورزش است و منتهی به قتل و ضرب و جرح شود، ورزشکار مجرم خواهد بود و طبق قانون مجازات خواهد شد. مثلاً اگر در بازی فوتبال، ورزشکاری توپ را به حریف بزند. (بدون هیچ قصدی) و حریف آسیب ببیند، ورزشکاری که این عمل را انجام داده مسئولیتی اعم از کیفری و مدنی نخواهد داشت.

حقوق

ورزشی، مجموعه قواعد و مقررات حاکم بر امور ورزشی است. مهم‌ترین بخش حقوق ورزشی قواعد و مقررات مرتبط با ورزشکاران و حوادث ناشی از آن می‌باشد

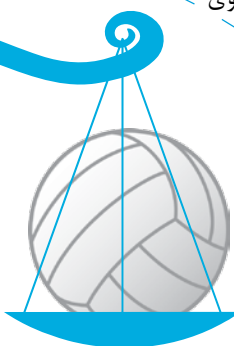
برای آگاهی همکاران عزیز چند وظیفه حقوقی معلم تربیت‌بدنی را یادآوری می‌نماییم:

۱. آگاهی از چگونگی سلامت دانش‌آموز - معلم تربیت‌بدنی، قبل از ورود دانش‌آموزان به مکان ورزشی، باید سلامت آن‌ها را برای ورود احراز کند و این امر به شکل‌های متفاوت، مانند تشکیل پرونده بهداشتی، معاینه حضوری، گرفتن اطلاعاتی از خانواده وی و تأییدیه پزشک امکان‌پذیر است تا با اطلاعات کاملی، امکان حضور دانش‌آموز در زمین ورزش فراهم شود.

۲. آموزش کمک‌های اولیه - معلم تربیت‌بدنی الزماً باید آگاهی کاملی از کمک‌های اولیه داشته باشد، تا اگر خدای نکرده اتفاق خاصی افتاد، وی بتواند در اسرع وقت خدمات و اقدامات اولیه را تا رسیدن پزشک برای دانش‌آموز انجام دهد. وی باید بداند، نداشتن کمک‌های اولیه در مدرسه برای معلم ورزش موجب مسئولیت است و قانون، بی‌اطلاعی و آموزش ندیده بودن وی را در این بخش پذیرا نیست.

وقتی که امکان حضور یک پزشک و یک آمبولانس در مدرسه

البته ممکن است ورزشکار در حین عملیات ورزشی عصبانی شود و توهین و اهانتی به بازیکن طرف مقابل بکند، از آنجا که توهین و فحاشی از عملیات ورزشی نیست، ورزشکار از امتیاز مصونیت برخوردار نخواهد بود و باید طبق قانون مجازات شود. در واقع بروز هیجانات هرگز نمی‌تواند مجوز ارتکاب جرم باشد؛ یعنی در واقع ورزش مجوز انتقام‌جویی و خشونت نیست. اگر ورزشکار لگد بزند و این لگد برخلاف مقررات باشد، مثل این است که این کار را در خیابان انجام داده است و مجازات می‌شود. پس اگر در فوتبال یا هر ورزش دیگری ورزشکار در چارچوب مقررات اقدام کرد و طرف مقابل

وجود ندارد، آگاهی معلمان ورزش از مباحث کمک‌های اولیه قطعاً ضرورت دارد.

۳. آگاهی از مسئولیت قانونی - آموزش و آگاهی از این امر که آموزش فعالیت‌های ورزشی یک تکلیف قانونی برای معلم تربیت‌بدنی است، ضرورت دارد. چون با آموزش

می‌توانیم، جلوی خیلی از حوادث ناخواسته را بگیریم، هر گونه قصور و ساده‌انگاری در این ارتباط، موجبات برخورد قانونی با معلم تربیت‌بدنی را فراهم می‌سازد.

۴. نظارت و حضور مستمر در صحنه - دبیر تربیت‌بدنی باید در تمام ساعات درسی در صحنه حضور داشته باشد و نظارت کند، این نظارت و حضور از جهات مختلف حائز اهمیت است.

* مکان - برای ورزش در مدارس مکانی مثل حیاط

مدرسه تعریف می‌شود، دبیر نباید اجازه دهد که دانش‌آموزان در خارج از اماکن تعریف شده به فعالیت‌های ورزشی بپردازند.

* زمان - باید در مدارس برای تربیت‌بدنی زمان نیز تعریف شود و دبیر تربیت‌بدنی خارج از زمان اجازه فعالیت به دانش‌آموزان را ندهد. خارج از زمان تعریف شده حتی با رعایت کامل قوانین و اصول ایمنی، مجوز قانونی برای دبیر وجود ندارد.

* تعداد نفرات - دبیر تربیت‌بدنی نباید اجازه حضور افراد زیادی را در کلاس بدهد و در واقع در صورت کثرت دانش‌آموز در یک کلاس، این مصداق بی‌احتیاطی مذکور در ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی بوده و مسئولیت آن بر عهده مربی و معلم است.

۵. اجرای فعالیت‌های ورزشی متناسب با توانمندی‌ها - معلم تربیت‌بدنی هیچ‌گاه حق ندارد که جدا از ظرفیت آموزشی، فیزیکی و استعدادهای دانش‌آموز و بیشتر از توانمندی‌اش، فعالیت‌های را به وی تحمیل کند و انتظار دستاورد مثبتی را داشته باشد. گاهی معلم ورزش به دلیل نداشتن اطلاعات کافی در مورد شرایط جسمانی دانش‌آموز و پیگیری نکردن مطلوب با تمرینات آماده‌سازی، در طول مسابقات، فشار بیش از حد توان را به دانش‌آموز برای رسیدن به سکوی برتر تحمیل می‌کند.

اگر این امر موجب آسیب رسیدن به دانش‌آموز شود، قطعاً معلم

تربیت‌بدنی مسئول خواهد بود.

۶. بازدید و بررسی وسایل ورزشی - در اکثر رشته‌های

ورزشی، ورزشکار ملزم به استفاده از وسایل ورزشی است که به موجب مقررات مربوط تعیین شده است، ناقص بودن، نامرغوب بودن و یا غیرمجاز بودن وسایل ورزشی

ممکن است موجب صدمه ورزشکار شود که

در این صورت مربیان و معلمان ورزشی

مسئول خواهند بود، زیرا از وظایف

اصلی و مهم مربیان و معلمان ورزشی،

بازدید و بازرسی وسایل ورزشی قبل

از عملیات ورزشی است و زمانی باید

اجازه استفاده را صادر کنند که از

سلامت و ایمنی آن‌ها اطمینان کامل

حاصل کرده باشند.

۷. توجه به شرایط جوی - دبیر تربیت‌بدنی در

قبال دانش‌آموزان مسئول است و باید به شرایط جوی توجه ویژه‌ای کند، به این معنا که اجازه فعالیت در هوای بسیار سرد، بسیار گرم، برفی و بارانی را که احتمال آسیب دانش‌آموزان را

بالا می‌برد ندهد، تشخیص این امر که موردی احتمال آسیب را بالا می‌برد یا نه، بر عهده دبیر تربیت‌بدنی است و در مقابل

در صورت بروز حادثه، معلم مسئول است.

موارد رفع مسئولیت

در مواردی مسئولیت از ذمه دبیران و مدیران رفع می‌شود از جمله:

۱. شرط حمایت قانونی از مدیران ورزشی - در صورتی که هر یک از مدیران نواقص را به مقام صلاحیت‌دار بالاتر گزارش دهد یا دبیر ورزش نواقص را به مدیر مدرسه گزارش دهد، مسئولیت از ذمه او خارج و بر عهده مدیر خواهد بود که باید ظرف کمترین زمان، نواقص را رفع می‌کرده است.

۲. بیمه حوادث ورزشی - از مهم‌ترین عوامل رفع مسئولیت است که مدیران ورزشی باید توجه ویژه‌ای به این مطلب داشته باشند. این مورد می‌تواند خود در تحقیقی مستقل مورد بررسی تحلیلی و کامل قرار گیرد.

منابع

۱. آقایانی، حسین (۱۳۸۷). حقوق ورزشی، نشر میزان.
۲. کاشف، میر محمد (۱۳۸۹). حقوق ورزشی، انتشارات بامداد کتاب.
۳. مبانی حقوق ورزش‌ها آقایانی، حسین (۱۳۸۴). مسئولیت مدنی؛ مترجم انتشارات کمیته ملی المپیک.